VERSLAG van de gezamenlijke excursie van de Nederlandse Malacologische Vereniging en de Association Belge de Malacologie naar Zeeland op 10/12 mei 1974.

Hieraan namen van Belgische zijde deel: de heer en mevrouw Lambiotte, de heer en mevrouw Buyle, de heren Van Goethem en Poulman. Van Nederlandse zijde waren aanwezig: mej. Van Amsterdam, Blanken, De Boer, de heer en mevrouw Bos met kind, Buyse, Van Dalsum, mevrouw Gerhardt, Hopman met dochter, Huneker, de heer en mevrouw Joosse-van Damme met hun Egyptische introducé Dr. Mohamed, Kuijper met echtgenote, Van Laar, Lacourt, Land, De Looze, Meijer, de heer en mevrouw Nieuwenhuis-Verveen, Rempe, Reudink, de heer en mevrouw De Rooij-Schuijling, Tagema (introducé) en Wolff met twee dochters.

Op vrijdagavond 10 mei 1974 verenigde zich omstreeks 9 uur in de avond het merendeel van de deelnemers in de eetzaal van het Hotel Riche te Vlissingen om met elkaar kennis te maken en het excursieprogramma te bespreken. Het bleek dat de heer Wolff er in geslaagd was een boot te huren om te korren op de Oosterschelde, zodat de vaartocht in elk geval doorgang kon vinden.

Na het ontbijt vertrok het gezelschap zaterdagmorgen om 8 uur per auto naar Kattendijke voor het bezoek aan de slikken en dijken aldaar. Onder leiding van Dr. W.J. Wolff van het Delta Instituut te Yerseke werden de vindplaatsen nauwkeurig onderzocht met het volgende resultaat. Op de dijk en aan de voet daarvan werd de aanspoelsellijn doorzocht, waaruit te voorschijn kwamen: Littorina littorea, L. saxatilis, L. obtusata littoralis, Hydrobia ulvae, Retusa obtusa, Mytilus edulis, Cardium edule, Mysella bidentata, Macoma balthica, Scrobicularia plana, Venerupis pullastra, Crassostrea angulata en Lepidochitona cinerea. Veel aandacht trokken de bijzonder grote exemplaren van Thais lapillus lapillus, waarvan ook de eieren te zien waren, die in grote getale werden afgezet. De heer Rempe ving met behulp van een kor een doublet met vleesresten van Venerupis pullastra en uit een veenblokje kwamen exemplaren van Petricola pholadiformis, Zirfaea crispata en Barnea candida. Hydrobia ulvae werd levend op het slik zeer algemeen aangetroffen. De heer Meijer nam een zeefmonster van de "Hydrobialaag" met het volgende resultaat: Littorina littorea, L. saxatilis, Hydrobia ulvae, Crepidula fornicata, Retusa obtusa, Mytilus edulis, Cardium edule, Mysella bidentata, Macoma balthica, Scrobicularia plana en Mya arenaria. De heren Meijer en Kuijper zeefden door gras en over de bodem van een poldersloot je bij de Oosterscheldedijk, waarin zij o.m. Hydrobia stagnorum en Potamopyrgus jenkinsi aantroffen. Aan landmollusken werd het volgende geoogst: Carychium spec., Cochlicopa lubrica, Vertigo pygmaea, Trichia hispida, Pupilla muscorum, Succinea oblonga, Vallonia pulchella, Punctum pygmaeum, Nesovitrea hammonis, Vitrea crystallina, Limacidae en enige exemplaren van Ovatella myosotis.

Bijzonder interessant was het bekijken van de levensgemeenschappen onder de stenen op de schorren, waarbij Dr. Wolff de aanwezigen op het hart drukte alle omgedraaide stenen weer in de oorspronkelijke stand terug te leggen, aangezien dit anders ten koste zou gaan van de zeedieren en derhalve ook van latere onderzoekers. Tijdens de koffiepauze in de cantine van een nabijgelegen camping vertelde de heer Wolff uitvoerig over doel en werkwijze van het Delta Instituut en ook welke soorten wij in deze omgeving konden verwachten.

Tijdens de lunch in een eethuis in Yerseke deelde de heer Van Dalsum aan liefhebbers een aantal exemplaren uit van bijzondere landslakken zoals Helicella cespitum, Theba pisana, Trichia sericea. De eerste twee soorten had hij in Zeeland uitgezet, doch deze hadden zich niet kunnen handhaven. Daarna scheepten wij ons in op de Yerseke 47 en ving de tocht op de Oosterschelde aan. Met spanning werd naar de inhoud van de eerste kor uitgezien, wat echter tegenviel, omdat de inhoud grotendeels bleek te bestaan uit Mytilus edulis, Crepidula fornicata en een enkele Ostrea vulgaris. Later

werd -

werd het wat beter, doch de mollusken bleven in de minderheid. Behalve de reeds genoemde soorten werd ook Venerupis pullastra bemachtigd en af en toe een wulk (Buccinum undatum). De buit bestond hoofdzakelijk uit bontgekleurde zeesterren, slangsterren, krabben, heremietkreeften, sponsen, enkele vissen, etc. Allen graaiden in het wriemelend gedierte, hetgeen niet zonder risico was, aangezien mevrouw De Rooij door een krab werd gebeten en onze penningmeester tot grote hilariteit zo'n dier in de nek kreeg. Niettemin was het een belevenis, die mede begunstigd werd door het fraaie weer.

Om 5 uur in de middag zetten wij weer voet aan wal en kregen daar de enige plensbui tijdens de excursie te verduren. De auto's werden weer opgezocht en de tocht werd voortgezet naar het Havenkanaal van Goes waar men Cardium glaucum en Nassarius reticulata levend hoopte aan te treffen. Dit werd echter een teleurstelling. Ons materiaal bleek niet toereikend te zijn om levende fuikhorens te bemachtigen en de vondst van Cardium glaucum was dubieus, ondanks het feit dat de heer Lambiotte zich in hengelaarspak tot aan zijn middel te water begaf om althans enige exemplaren voor de wetenschap te bemachtigen. Naderhand bleek dat de heren Kuijper en Meijer, die van de hoofdmacht waren afgedwaald, meer geluk hadden gehad. Zij hadden zich neergezet bij het industrieterrein van Goes, het zgn. Goese Sas. Er werd met de hand verzameld en er werd met behulp van een schepnet een bodemmonster getrokken op een diepte van ca. 1-1½ m. diepte. Aan zeemollusken kwamen te voorschijn: Littorina littorea, Hydrobia ulvae, Nassarius reticulatus, Cardium glaucum, Mytilus edulis en Mya arenaria. Aan landslakken werd verzameld: Cochlicopa lubrica. Vallonia costata, Discus rotundatus, Oxychilus draparnaudi, Vitrina pellucida, Candidula gigaxi, Trichia hispida, Vallonia excentrica en Monacha cantiana.

Om kwart voor zes keerden wij huiswaarts en vonden elkaar terug in de Jeugdherberg "Scheldestroom" te Vlissingen, waar een gemeenschappelijke maaltijd ons wachtte. Na een gezamenlijke avondwandeling over de boulevard besloten wij de avond in het hotel met een praatje en een glaasje.

Zondagmorgen om 9 uur vertrokken wij in twee groepen naar verschillende vindplaatsen. De eerste groep, onder leiding van onze voorzitter, zette koers naar Fort Rammekens om Lauria cylindracea te vergaren. Behalve deze soort, die zeer talrijk op de begroeiing van het fort voorkwam, werden nog exemplaren van Vallonia costata, Pupilla muscorum, Helix aspersa, Cepaea nemoralis, Discus rotundatus, Vitrina pellucida, Limacidae, Oxychilus draparnaudi en Arianta arbustorum aangetroffen. Op een schor ten oosten van het fort werd Hydrobia ulvae en Ovatella myosotis myosotis verzameld. In het water kwamen grote hoeveelheden van Potamopyrgus jenkinsi voor op een stuk plastic, die door de heer Meijer werden bemachtigd.

De tweede groep, waaronder Uw secretaris, vertrok met de heer Van Dalsum als gids naar het strand van Westkapelle. Onderweg verzamelden wij nog enige exemplaren van Mya arenaria in een zgn. weel achter de dijk (ontstaan na een bombardement). Op het strand werden door de intensief zoekende leden de volgende recente en fossiele schelpen aangetroffen: Venerupis aurea senescens, V. pullastra, V. decussata, Laevicardium crassum. L. decorticatum, Glycymeris glycymeris variabilis, Cardita planicosta, Dosiniaexoleta, Spisula solida, S. elliptica, Macoma balthica, Chlamys opercularis, Modiolus modiolus, M. galloprovincialis, Arctica islandica, Mactra corallina plistoneerlandica, Cardium edule major, C.e. burchanae, Polaniella trigonula astartea, Voluta lamberti, Mytilus edulis. Inmiddels stond de heer Van Dalsum de aanwezigen met raad en daad bij en verdeelde na afloop de door hem gevonden soorten onder de liefhebbers.

Om kwart over elf werd opgebroken en om kwart voor twaalf vonden de twee groepen elkaar terug op de Nolledijk te Vlissingen, juist een kwartier te laat om zeenaaktslakken bij laag tij waar te nemen. Men beperkte zich derhalve tot het verzamelen van purperslakken (Thais lapillus lapillus) en alikruiken,

die

die daar in grote hoeveelheden voorkwamen. Ook werd een doublet van Venerupis pullastra gevonden. De heer Lambiotte deed de vondst van de dag met een exemplaar van Modiolus barbatus. Tenslotte werd weer koers gezet naar het hotel, waar nog wat werd nagekaart onder de lunch. Vervolgens werd uitgebreid afscheid genomen van onze Belgische collega's en daarna verspreidde men zich in alle richtingen. Sommigen zochten hun haardsteden weer op, anderen begaven zich naar andere vindplaatsen in de hoop nog iets te kunnen vinden. De heren Meijer en Kuijper verzamelden op het schor van Waarde te Zuid-Beveland Alderia modesta, Limapontia spec., Hydrobia ulvae, Ovatella myosotis myosotis en grote hoeveelheden van Assiminea grayana.

De excursie werd ditmaal begunstigd door uitzonderlijk mooi weer en een getal van 38 deelnemers wijst er op, dat er veel belangstelling voor was. Bestuur en deelnemers zijn veel dank verschuldigd aan de heer Van Dalsum, die ons naar de exacte vindplaatsen bracht, en aan Dr. Wolff, die het programma samenstelde en ons op de slikken tekst en uitleg gaf.

Uw secretaris constateert, dat op de Enquête-formulieren velen vragen om excursie naar de Zeeuwse wateren. Slechts een klein deel van deze groep was op de gehouden excursie aanwezig. Reden misschien om deze excursie spoedig te herhalen.

J.G.B. Nieuwenhuis.